21 september

Heide vertelt!

We gaan verder met verhalen over Erica en Caluna

2. Periode 1939-194: In deze periode doorliep ik mijn middelbare studie aan het Koninklijk Atheneum voor jongens in Antwerpen, terwijl mijn echtgenote dit deed aan het Stedelijk Atheneum voor meisjes, ook in Antwerpen. Beiden volgden we de Grieks-Latijnse richting. Terwijl we met de grammatica worstelden, kregen we af en toe ook een scheut Griekse of Romeinse mythologie te verteren; ik heb die verhalen nooit goed uit elkaar kunnen houden, maar het verhaal van Luc Cielen

had ik wel graag gelezen. Caluna en Erica spelen sinds het jaar 1000 een grote rol in onze Kempen. Tienduizend jaar geleden was de Kempen bedekt met een homogeen dennenbos van grove den. De temperatuur werd stilaan warmer en daardoor kon de berk zich ook vestigen. Met heel veel hulp van eekhoorn en Vlaamse gaai kon ook de Zomereik zijn rijk uitbreiden. Rond 1300 zwierven de Saal Franken uit de wijde omgeving van Frankfurt onze richting uit en vestigden zich in kleine dorpjes. Om hun woningen te bouwen gebruikten ze de stammen van de zomereik om een constructie te realiseren, die steeds hergebruikt kon worden. Dit vakwerk werd opgevuld met vlechtwerk van wilgen-of berkentwijgen. Om de muren waterdicht te maken, gebruikte men eeuwenlang een mengsel van koeiendrek en leem, dat zeer goed gemengd werd. Er werden ook veel bomen omgehakt voor de scheepsbouw. En houten woningen brandden regelmatig af. Ook schuren en stallen werden met houten balken opgetrokken. In de steden is men pas rond 1500 op grote schaal huizen uit baksteen gaan optrekken. Door al deze feiten zijn in de loop der jaren de bossen, die ooit de Romeinen hadden gevonden tot kleine

eilandjes verworden. Het nieuw ontstaan landschap in de Kempen werd met Erica en Caluna opgevuld. Dit landschap werd begraasd door schapen en geiten. De valleien langs de beken werden onderhanden genomen door paarden en runderen. De Caluna houdt van een droge standplaats, maar de Erica geeft de voorkeur aan wat meer vocht. Door de huidige verdroging echter, verdwijnt de Erica hoe langer hoe meer. Er bestaan verschillende variëteiten van Caluna en Erica: In Drente (Nederland) vinden we regelmatig kraaiheide: de struik heeft donkergroene, kleine blaadjes. In de herfst draagt deze struik donkerblauwe bessen. Op de Waddeneilanden groeit er Lavendelheide. Er komt op de Waddeneilanden ook nog lepeltjesheide voor; dat is geen heidesoort, maar de grote Veenbes.De grote veenbes heeft een speciaal verhaal. Meer dan honderd jaar geleden zijn er op het strand van Terschelling, ten gevoge een schipbreuk vaten aangespoeld. De strandjutters, die overtuigd waren dat er drank in zat, maakten ze open, maar wat een desillusie: er rolden dikke bessen uit. Ze lieten deze bessen, waarvan ze dachten er niets mee te kunnen doen, achter op het veld en deze begonnen zowaar te kiemen. Als zij voldoende gerijpt waren, maakten de Terschellingers er een lekkere drank van. . De Veenbessen, die in de handel verkocht worden, komen uit Canada..Er bestaat ook nog een kleine varieteit, die in de kempen zeer zeldzaam

voorkomt en wettelijk volledig beschermd is.In Bretagne (Frankrijk), op Cap Fréhel, groeit in dit natuurgebied, een prachtige donkerpaarse dopheide. Tachtig meter lager bonkt het water van het kanaal tegen een granieten rotswand en schildert prachtige schuimtaferelen. Tot het begin van de 20ste eeuw vormden uitgestrekte heidevelden een typisch landschap voor zandige gronden in het Europese continent. In Noord Amerika kennen we de prairie, in Zuid Amerika de pampa's, terwijl we in Afrika over de savanne spreken en in Azië over de steppe. Allemaal uitgestrekte vlakten met een eigen begroeiïng. Tot zover mijn verhaal over Caluna en Erica.
(bijdrage van Louis Verpraet, Heidestatiestraat)

Nog een reactie over de tekst aan de grot bij Sint-Vincentius!

Beste Louis, betreft: Vraagje i.v.m. rare tekst aan de grot Sint Vincentius van Karel Hense.
De tekst staat onder het Mariabeeld en is volgens ons – op twee woordjes na - dus helemaal niet raar of bijzonder. QUE SOY ERA IMMACULADA COUNCEPCIOU. Zoals Karel aangeeft is het waarschijnlijk een Catalaanse - maar dan verouderde - tekst: Immaculada councepciou: betekent

zonder énige twijfel "Onbevlekte Ontvangenis". In het actuele Catalaans wordt dat "Recepció inmaculada", en in het Castellano de officiële Spaanse taal: "Immaculada concepción", in het dichter bij huis zijnde Frans: "Conception immaculée" en het komt waarschijnlijk allemaal van het Latijnse "Immaculata Conceptio". Blijft nog QUE SOY ERA: QUE is zeer moeilijk te vertalen, het kan in het Spaans, en nog erger in het Catalaans, enorm veel betekenen: die, dat, want, wat, welke, hoe, enz., enz. Zo betekent "Que tal ?": Hoe gaat het. Nog even meegeven, het Catalán is een ware smeltkroes vol verbasterde Franse, Spaanse en Moorse woorden (de Moren hebben er 800 jaar gezeten.) Het is geen dialect maar een taal door miljoenen mensen gesproken, in Catalonië alleen al 7,5 miljoen en zo wat aan heel de Spaanse Costa, ook op de Balearen met Mallorca, Menorca en Ibiza. SOY is gemakkelijk, het is de eerste persoon van het werkwoord "ser" of zijn en betekent dus: Ik ben. En ERA is mogelijk een verouderd Catalaans voorzetsel i.p.v. nu "La" of in het Nederlands "De". Besluit: De complete tekst zou dus iets kunnen zijn als: "Hoe ik de Onbevlekte Ontvangenis ben".
(*Vanwege Ingrid en Frans Loopmans van de Max Temmermanlaan, zeer beperkte " veelweters" en zeer trouwe lezers van HEIDE VERTELT. Foto van Sint-Vincentius in de jaren '50).*

Ook Louis Verpraet gaat dieper in op de tekst aan de grot!

Ik schreef onderstaande tekst naar aanleiding van de vraag van Karel Hense in Heide vertelt…nr 35
In verband hiermee wil het verhaal neerschijven over de verschijning van Onze Lieve Vrouw te Lourdes aan een meisje, Bernadette Soubirous geheten, dat niet kon lezen of schrijven. O.L.Vrouw heeft haar gezegd: "ik ben de Onbevlekte Ontvangenis" en ze heeft haar een bron aangewezen, die tot op heden nog steeds water geeft. In

het begin van de 20ste eeuw vertrok er vanuit Parijs een trein met zieken naar Lourdes. Zij werden begeleid door verschillende vrijwilligers-dokters en verplegend personeel. Een katholieke dokter werd ernstig ziek en vroeg aan een bevriende arts hem te vervangen. Alhoewel deze laatste niet in het bestaan van God geloofde, aanvaardde hij. Bij de patiënten, die hij toegewezen kreeg, was er een vrouw met een zware vorm van T.B.C. Zij had hoge koorts, was in coma, had bijna geen bloeddruk meer, kon nog moeilijk ademhalen en had een uitpuilend gezwel in de buik. De dokter zei: als zij Lourdes haalt is dat al een wonder op zich. Zij haalde het en werd naar het hospitaal gebracht voor de nacht en de dokter zei letterlijk: ”God, als Gij deze vrouw geneest, dan geloof ik, dat Gij Bestaat”. De volgende morgen werd zij naar de baden gebracht, gevuld met water uit de bron door O.L.Vrouw aangewezen, ze werd er even in onder gedompeld en de dokter, die niet van haar zijde was geweken, zag haar toestand zienderogen verbeteren. De ademhaling herstelde zich en de lichaamstemperatuur werd normaal. Binnen de vijftien minuten was deze terminaal zieke vrouw volledig genezen. De dokter was in alle staten. God had hem van antwoord gediend. Maar volledig overtuigd was hij nog niet. Hij wilde hiervoor toch een wetenschappelijke verklaring zoeken. Achttien jaar heeft hij nodig gehad om de waarheid over het gebeuren te aanvaarden. Hij werd uiteindelijk een diep gelovig Christen. De naam van deze dokter was Alexis Carrel, auteur van het boek l’homme, cet inconnu”. Hierin beschrijft hij alles wat er op dat ogenblik geweten was over de geneeskunde van toen. Zijn Lourdesverhaal verscheen pas na zijn dood onder de naam van “Het dagboek van Dokter Lerrac”.In 1912 ontving hij de Nobelprijs voor geneeskunde. Hij werd in Lyon geboren in 1873 en overleed in 1944. Er zijn zeer geleerde en ontwikkelde mensen die openlijk verklaren dat zij niet geloven in de wonderen die in Lourdes gebeuren. Tot nu toe zijn er volgens gelovige, niet gelovige en anders gelovende dokters, zevenduizend onverklaarbare genezingen gebeurd. Negenenzestig hiervan werden door de kerkelijke commissie aanvaard. Deze genezingen zijn gebeurd op voorspraak van Maria, maar het antwoord komt van God. Ze zijn ook een bevestiging van wat O.L.V. te Lourdes aan Bernadette gezegd heeft: ik ben de onbevlekte ontvangenis”. Van al deze genezingen bestaan er dossiers? iedereen kan ze raadplegen en er zijn gedacht over vormen.

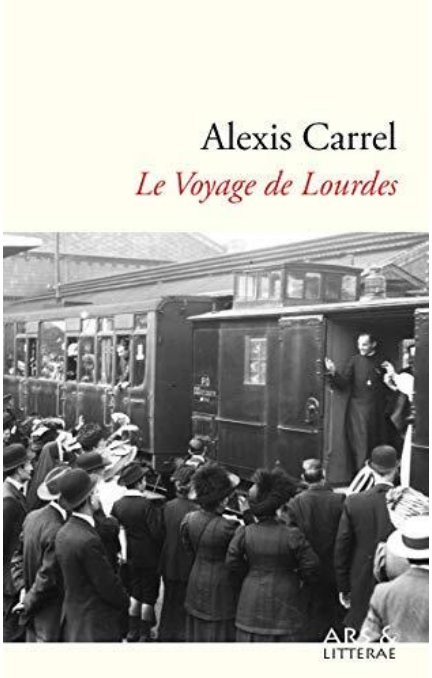

Bovenstaande tekst is gesteund op het dagboek van Alexis Carrel. De tekst op de steen bij de grot van St.Vincentius is in het Baskisch. Lourdes ligt in Frans Baskenland met als hoofdstad Biaritz. Langs de zuidzijde van de Pyreneeën, nabij de Golf van Biskaye ligt Spaanse Baskenland. Hier spreekt men nog Baskisch. In Frankrijk spreekt men nog alleen in kleine dorpjes deze taal. De tekst op de steen bij de grot van Sint Vincentius in Kalmthout is identiek dezelfde tekst, die gegriefd staat op de rotswand van de grot van Massabielle, waar O.L. V. op 25 maart 1858 voor de 16e maal aan Bernadette verscheen en haar zei: in het Baskisch: Que soy era immaculada conceptiou”, “ik ben de Onbevlekte ontvangenis”. Ik heb deze tekst persoonlijk kunnen zien en zij is dezelfde, die op de steen aan de grot van St.Vincentius staat. Deze grot is immers een kopie van de originele grot in Lourdes.

(tekst Louis Verpraet, foto’s: Grot in Lourdes, omslag boek Alexis Carrel, foto Bernadette Soubirous)

BIN-café op 16 en 17 oktober

Stip het al maar even aan in uw agenda, op 16 en 17 oktober gaat er toch wel wat te beleven zijn in Heide. We gaan afwachten wat op dat ogenblik de regels rond corona zullen zijn en gaan volgens die regels een evenement op getouw zetten. Eind vorig jaar maakten we een evaluatie van het BIN café dat in oktober 2019 plaats had in een winkelpand op het Willy Vandersteenplein. Toen werd het idee gelanceerd om te overwegen de kerk van Heide te gebruiken om alles nog een beetje ruimer te zien. Met de medewerking van het Kerkfabriek van de Sint-Jozefsparochie gaat ons idee om het evenement in de kerk te laten plaatsvinden lukken. De bedoeling van het evenement is de Kalmthoutse bevolking te laten kennismaken met het belang van BINS in de hele veiligheidsketen. Een aantal Kalmthoutse BINs gaan hun krachten bundelen om er een mooi evenement van te maken. Naast allerlei standen welke verzorgd worden door de politie, brandweer, alarmen, BIN kenniscentrum, computercrime, enz. zal men er ook kunnen genieten van de aloude foto's van Heide, Kalmthout en omgeving die uit de collectie van Stan Wagemans komen. Van de oudheidkundige kring mogen we een paar interessante voorwerpen ontlenen waarover eerder in dit krantje werd geschreven. Kunstenaar Gilbert Uitdenhouwen krijgt aandacht voor het vijfentwintig jarig bestaan van het beeld van Suske en Wiske aan het station in Kalmthout. Tevens wordt de gelegenheid gecreëerd om in de kerk gezellig te vertoeven bij een drankje en daar, zij het op wat afstand, mensen te ontmoeten die je misschien al langere tijd niet meer hebt gezien. Buiten aan de kerk zal de politie tijdens de openingsuren fietsen markeren. Het initiatief dat wij nemen wordt door de diensten veiligheid en preventie van het Ministerie van Binnenlandse zaken als startmoment voor de actie "1dag niet" gepromoot en krijgt zo de nodige media-aandacht.

Het programma:

Vrijdag 16 oktober: 16u tot 17u: persmoment op uitnodiging.
17u tot 20u: toegang voor bezoekers

Zaterdag 17 oktober: 10u tot 18u: toegang voor bezoekers

Ter gelegenheid van het BIN-café zal de gemeente Kalmthout een folder huis aan huis laten bezorgen waarin informatie is opgenomen rond het BIN-gebeuren in Kalmthout.

Werken actief mee aan dit initiatief: Bin Leopold, Bin Kijkuit, Bin Dennendael, Bin Bosduin, Bin Bezemheide, Bin De Greef en Bin Withoefse Heide.

Het grijs kronkelsteeltje

<u>Deel 4: Beheer met een hart voor de Kalmthoutse Heide</u>

We gaan weer op pad, en houden even halt op een plek waar stuifzand aanwezig is. Een jaar geleden hebben Daniel, Filip en Bart hier een stuk opengemaakt zodat het zand terug kan stuiven. Als dit niet gebeurt gaat het zand heel snel verankeren. Het grijs kronkelsteeltje is hiervan een belangrijke oorzaak.

Grijs kronkelsteeltje

Foto: Groene zandloopkever

Foto Filip van Boven: zandbij

Foto Filip van Boven: Klokjesgentiaan

Foto Filip van Boven: ronde zonnedauw

Grijs kronkelsteeltje (*Campylopus introflexus*) is een mos dat pas sinds de jaren '60 in onze regio te vinden is. Het is uitgegroeid tot een probleemsoort op land- en kustduinen. Onderzoek heeft aangetoond dat een invasie van grijs kronkelsteeltje kan leiden tot achteruitgang van soortenrijke korstmossenvegetaties. Ook bij het opvolgen van dit probleem probeert het team verschillende handelingen aan elkaar te koppelen. Bij het openmaken herbruiken zij de afgeschraapte toplaag om de paden terug aan te vullen en de wegen te herstellen zodat alles functioneel blijft. Eens het zand terug vrij is begint het met de wind te stuiven. Ook hier is de boodschap met kleine stukken te werken zodat je overhangende zandrichels krijgt waarin de mierenleeuw (*Myrmeleontidae*) graag vertoeft. Het open zand is dan weer een perfecte biotoop voor zandloopkevers (*Cicindelinae*) en zandbijen (*Andrena)*.

Ruggen

Onze laatste stopplaats is een project waarvan de inspiratie kwam uit de landbouw: het ruggen. Deze techniek wordt normaal gebruikt om het hooi bijeen te schrapen. Onze ploeg ontdekte dat dit werktuig ook kan gebruikt worden op de heide. In de winter, als het pijpenstro afgestorven is, kan je met dit toestel ook het strooisel van het pijpenstro heel gemakkelijk verwijderen. Dit is niet alleen brandwerend (het strooisel is gevaarlijk brandbaar) maar ook énorm gunstig voor het ontwikkelen van inheemse planten die zich anders verdrongen voelen door het pijpenstro. Bij de duinengordel van het Meeuwenven, is dit wonderbaarlijk mooi te merken! Dit stukje heide bevat héél wat bijzondere planten en de drie mannen zijn maar wàt fier op het resultaat van hun inspanningen. Trots tonen zij me wat er in deze koude wintermaand aan plantjes komt piepen. We zien beenbreek (*Narthecium ossifragum*), vleugeltjesbloem (*Polygala)* en afgelopen zomer stond hier ook klokjesgentiaan (*Gentiana pneumonanthe*) en zonnedauw (*Drosera)*! Door deze techniek komen de zaden van deze planten terug naar boven en worden ze opnieuw levensvatbaar. Ik zou nog urenlang kunnen luisteren naar de gepassioneerde verhalen van deze natuurvrienden, maar het wordt stilaan tijd om af te sluiten.Wanneer ik netjes op de parking van de Vroente wordt afgezet en met een laatste groet afscheid neem, flitst er één gedachte door mijn hoofd die heel de boodschap van deze tekst samenvat:

"Never change a winning team."

Carine Schelkens schreef ons enkele mooie verhalen over de beheerswerken in onze Kalmthoutse Heide. Hierdoor krijgen onze lezers alvast een beter beeld van natuurbeheer. Sta mij toe dit aan te vullen met wat ik regelmatig hoor: een mountainbiker die door de heide rijdt vernield de natuur maar de natuurbeheerders woelen de ganse heide om (Verbindingsstraat) en dat noemt men wel natuurbeheer! Dit wordt door de burgers niet zo goed begrepen!

Foto: *genomen door Jurgen Rombaut.*

Max Temmerman genomineerd voor de Bronzen Uil!

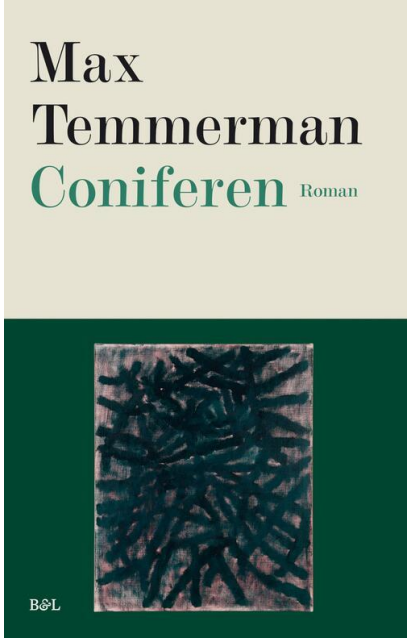

Deze week kwam de kleinzoon van Max Temmerman, naar wie onze bekende straat is Heide is vernoemd, in beeld. De 45-jarige Max Temmerman is genomineerd voor de Bronzen Uil, een prijs die wordt uitgereikt aan de beste Nederlandstalige debutant. Eerder al publiceerde Temmerman een vijftal poëziebundels, nu publiceert hij met “coniferen” zijn eerste roman. Max Temmerman is geboren in Brasschaat op 19 juni 1975 en woont in Heide-Kalmthout. Van 2003 tot 2005 maakte hij deel uit van het team “Antwerpen Wereldboekenstad” Sinds 2007 is hij directeur van het cultuurcentrum De Kern in Wilrijk. In zijn dichtbundel Vaderland (2011) herdenkt hij zijn grootvader, verzetsheld Max Temmerman (1901-1942).Met zijn romandebuut ontbloot Temmerman zijn familieverhaal, over het verlies van ouders, de komst van rijkdom, over jaloezie, achterdocht en waanzin die daaruit voortkomen.

Heide vertelt is een tijdelijke uitgave

Redactie: Louis van den Buijs

vandenbuijslouis@gmail.com

0477/22.24.81

Eerder verschenen krantjes kan je downloaden via www.binkalmthout.be